Projekt 5

A18B0474P - Jiří Švamberg

5. února 2021

FAKULTA
APLIKOVANÝCH VĚD
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

ZÁPADOČESKÁ
UNIVERZITA
V PLZNI

KATEDRA
KYBERNETIKY

Obsah

1 Zadání

1. Navrhněte zjednodušený model soustavy kvadrotorová helikoptéra - břemeno

2. Pro zjednodušený model navrhněte regulátor

3. Implementujte regulátor do zjednodušeného modelu

2 Zjednodušený model

2.1 Návrh zjednodušeného modelu

Zjednodušený model budeme navrhovat ve 2D jako kyvadlo zavěšené na vozíku. Pro potřeby návrhu tohoto modelu budeme uvažovat lano závěsu jako dokonale nepružné, o stálé délce l a nulové hmotnosti $m_l = 0\,\mathrm{kg}$. Úhel vychýlení závěsu od osy vozíku označíme jako φ. Jako těleso si představíme bezrozměrný hmotný bod o hmotnosti m.
Pro jednoduché kyvadlo připevněné k nepohybujícímu se tělesu o kinetické energii $T = \frac{1}{2}mv^2$ a potenciální energii $V = -mgl\cos\varphi$ (obr. 1) platí pohybová rovnice:

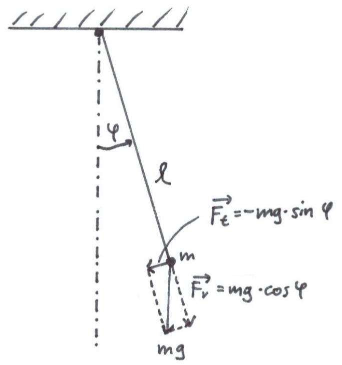

Obrázek 1: Schéma jednoduchého kyvadla

$$\ddot{\varphi} + \frac{g}{l}\sin\varphi = 0$$

Po zavěšení jednoduchého kyvadla na vozík(obr. 2) budeme muset ještě do modelu přidat dynamiku vozíku o hmotnosti M. Na ten může působit síla ve směru osy x. Pro hmotný bod, zavěšený na laně budeme muset spočítat souřadnice $[u, v]$, jelikož při pohybu vozíku se nepohybuje po jasné trajektorii (kružnice, přímka):

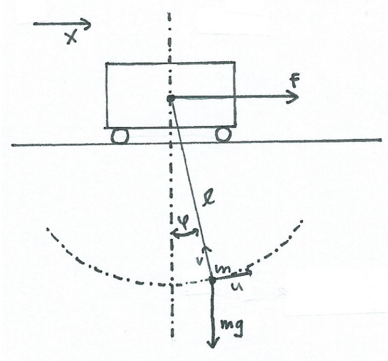

Obrázek 2: Schéma soustavy vozík-kyvadlo

$$u = x + l\sin\varphi \rightarrow \dot{u} = \dot{x} + l\dot{\varphi}\cos\varphi$$
$$v = -l\cos\varphi \rightarrow \dot{v} = l\dot{\varphi}\sin\varphi$$

K odvození modelu využijeme Lagrangeovu metodu.
Potenciální energii V budeme uvažovat stejnou, jako u jednoduchého kyvadla.

$$V = -mgl\cos\varphi$$

Jako základ pro vzorec kinetické energie použijeme vzorec kinetické energie obyčejného matematického kyvadla $T = \frac{1}{2}mv^2$. Musíme ale uvažovat rychlost ve směru všech souřadnic (x, u, v).

$$T = \frac{1}{2}M\dot{x}^2 + \frac{1}{2}m\dot{u}^2 + \frac{1}{2}m\dot{v}^2$$

Po dosazení souřadnic pro hmotný bod zavěšený na laně dostaneme kinetickou energii ve tvaru:

$$T = \frac{1}{2}M\dot{x}^2 + \frac{1}{2}m(l\dot{\varphi}\cos\varphi + \dot{x})^2 + \frac{1}{2}m(l\dot{\varphi}\sin\varphi)^2$$

Zjistíme si Lagrangián $L = T - V$:

$$L = \frac{1}{2}M\dot{x}^2 + \frac{1}{2}ml^2\dot{\varphi}^2\cos^2\varphi + m\dot{x}l\dot{\varphi}\cos\varphi + \frac{1}{2}m\dot{x}^2 + \frac{1}{2}ml^2\dot{\varphi}^2\sin^2\varphi + mgl\cos\varphi$$

, který nyní budeme parciálně derivovat.

$$\begin{aligned}
\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} &= M\dot{x} + ml\dot{\varphi}\cos\varphi + m\dot{x} \\
\frac{\partial L}{\partial x} &= 0 \\
\frac{\partial L}{\partial \dot{\varphi}} &= ml^2\dot{\varphi} + m\dot{x}l\cos\varphi \\
\frac{\partial L}{\partial \varphi} &= -m\dot{x}l\dot{\varphi}\sin\varphi - mgl\sin\varphi
\end{aligned}$$

Vztahy pro hledané dvě rovnice vypadají následovně:

$$\begin{aligned}
\frac{\mathrm{d}}{\mathrm{d}t}\left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}}\right) - \frac{\partial L}{\partial x} &= f \\
\frac{\mathrm{d}}{\mathrm{d}t}\left(\frac{\partial L}{\partial \dot{\varphi}}\right) - \frac{\partial L}{\partial \varphi} &= 0
\end{aligned}$$

, kde f je síla působící na vozík. Nyní můžeme dopočítat dvě rovnice modelu vozík-kyvadlo.

$$\begin{aligned}
M\dot{x} + ml\ddot{\varphi}\cos\varphi - ml\dot{\varphi}^2\sin\varphi + m\ddot{x} &= f \\
ml\left(l\ddot{\varphi} + \ddot{x}\cos\varphi - \dot{x}\sin\varphi + \dot{x}\dot{\varphi}\sin\varphi + g\sin\varphi\right) &= 0
\end{aligned}$$

thr Dále můžeme vyjádřit nejvyšší derivace:

$$\begin{aligned}
\ddot{x} &= \frac{-ml\ddot{\varphi}\cos\varphi + ml\dot{\varphi}^2\sin\varphi + f}{M+m} \\
\ddot{\varphi} &= \frac{\sin\varphi\left(-\dot{x}\dot{\varphi} + \dot{x} - g\right) - \ddot{x}\cos\varphi}{l}
\end{aligned}$$

Vidíme, že rovnice na sobě závisí. Můžeme je tedy navzájem dosadit.

$$\begin{aligned}
\ddot{x} &= \frac{lm\sin\varphi\dot{\varphi}^2 + \dot{x}m\cos\varphi\sin\varphi\dot{\varphi} + f - \dot{x}m\cos\varphi\sin\varphi + gm\cos\varphi\sin\varphi}{-m\cos^2\varphi + M + m} \\
\ddot{\varphi} &= \frac{-f\cos\varphi + \dot{x}m\sin\varphi - gm\sin\varphi + M\dot{x}\sin\varphi - Mg\sin\varphi - M\dot{\varphi}\dot{x}\sin\varphi - \dot{\varphi}\dot{x}m\sin\varphi}{l\left(-m\cos^2\varphi + M + m\right)} \\
&- \frac{\dot{\varphi}^2 lm\cos\varphi\sin\varphi}{l\left(-m\cos^2\varphi + M + m\right)}
\end{aligned}$$

2.2 Stavový popis zjednodušeného modelu

Zavedeme si stavové proměnné

$$\begin{aligned}
x &= y_1 \\
\varphi &= y_2 \\
\dot{y_1} = \dot{x} &= y_3 \\
\dot{y_2} = \dot{\varphi} &= y_4 \\
f &= u
\end{aligned}$$

Stavový popis systému uvažujeme ve tvaru:

$$\dot{x} = \mathbf{A}\vec{x} + \mathbf{B}\vec{u}$$
$$y = \mathbf{C}\vec{x}$$

, kde

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} \frac{\partial f_1}{\partial y_1} & \frac{\partial f_1}{\partial y_2} & \frac{\partial f_1}{\partial y_3} & \frac{\partial f_1}{\partial y_4} \\ \frac{\partial f_2}{\partial y_1} & \frac{\partial f_2}{\partial y_2} & \frac{\partial f_2}{\partial y_3} & \frac{\partial f_2}{\partial y_4} \\ \frac{\partial f_3}{\partial y_1} & \frac{\partial f_3}{\partial y_2} & \frac{\partial f_3}{\partial y_3} & \frac{\partial f_3}{\partial y_4} \\ \frac{\partial f_4}{\partial y_1} & \frac{\partial f_4}{\partial y_2} & \frac{\partial f_4}{\partial y_3} & \frac{\partial f_4}{\partial y_4} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{B} = \begin{bmatrix} \frac{\partial f_1}{\partial u} \\ \frac{\partial f_2}{\partial u} \\ \frac{\partial f_3}{\partial u} \\ \frac{\partial f_4}{\partial u} \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{C} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Dosadíme do rovnic a budeme moct derivovat.

$$\begin{aligned} f_1 : \dot{y_1} =& y_3 \\ f_2 : \dot{y_2} =& y_4 \\ f_3 : \dot{y_3} =& \frac{lm\sin(y_2)y_4^2 + y_3 m\cos(y_2)\sin(y_2)y_4 + f - y_3 m\cos(y_2)\sin(y_2) + gm\cos(y_2)\sin(y_2)}{-m\cos^2(y_2) + M + m} \\ f_4 : \dot{y_4} =& \frac{-f\cos(y_2) + y_3 m\sin(y_2) - gm\sin(y_2) + My_3\sin(y_2) - Mg\sin(y_2) - My_4y_3\sin(y_2)}{l\left(-m\cos^2(y_2) + M + m\right)} \\ &- \frac{y_4^2 lm\cos(y_2)\sin(y_2) + y_4y_3m\sin(y_2)}{l\left(-m\cos^2(y_2) + M + m\right)} \end{aligned}$$

Po zderivování můžeme linearizovat. To chceme udělat okolo rovnovážného bodu, tj. $x = y_1 = 0$, $\varphi = y_2 = 0$, $\dot{x} = y_3 = 0$ a $\dot{\varphi} = y_4 = 0$, takže tyto hodnoty do vypočítaných hodnot dosadíme a dostaneme tak matice:

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & \frac{gm}{M} & 0 & 0 \\ 0 & -\frac{mg+Mg}{Ml} & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{B} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ -\frac{1}{M} \\ -\frac{1}{lM} \end{bmatrix}$$

Výsledný stavový popis v okolí pracovního bodu $[\dot{x}, \dot{\varphi}, x, \varphi] = [0, 0, 0, 0]$ bude tedy vypadat:

$$\dot{x} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & \frac{gm}{M} & 0 & 0 \\ 0 & -\frac{mg+Mg}{Ml} & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} y_1 \\ y_2 \\ y_3 \\ y_4 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ -\frac{1}{M} \\ -\frac{1}{lM} \end{bmatrix} u$$

$$y = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} y_1 \\ y_2 \\ y_3 \\ y_4 \end{bmatrix}$$

Při porovnání chování lineárního a nelineárního modelu zjistíme, že se chovají téměř stejně (obr. 2.4).

2.3 Dosazení konkrétních hodnot

Nyní si můžeme zvolit konkrétní hodnoty našeho modelu.

$$\begin{aligned} M &= 15\,\mathrm{kg} \\ m &= 5\,\mathrm{kg} \\ l &= 1\,\mathrm{m} \\ g &= 9.81\,\mathrm{m} \cdot \mathrm{s}^{-2} \end{aligned}$$

Působící sílu můžeme měnit, abychom mohli ověřit chování v různých situacích.

2.4 Grafy

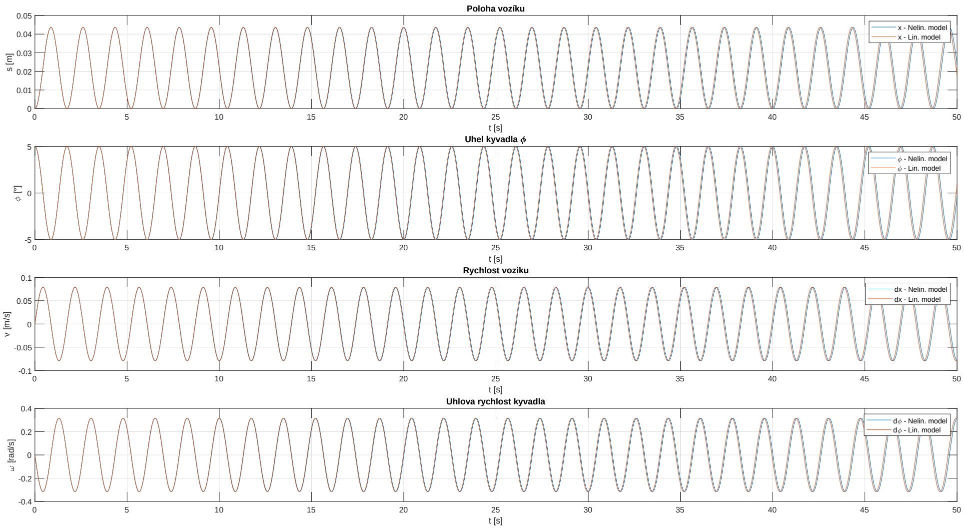

Obrázek 3: Porovnání lin. a nelin. modelu při $f = 0\,\mathrm{N}$ a p.p. $\varphi = 5°$

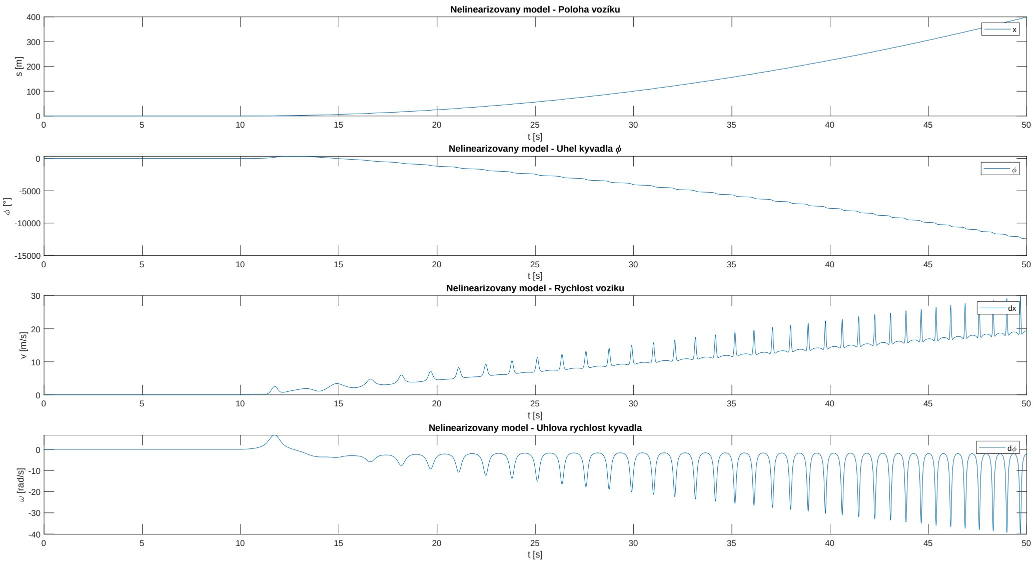

Obrázek 4: Nelineární model při $f = 10\,\mathrm{N}$ a nulových p.p.

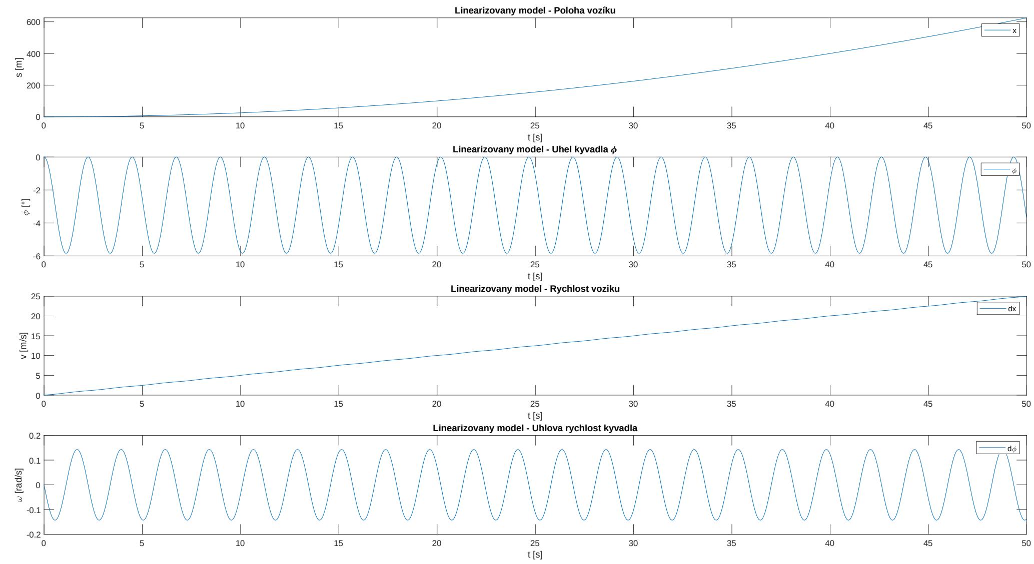

Obrázek 5: Lineární model při $f = 10\,\mathrm{N}$ a nulových p.p.

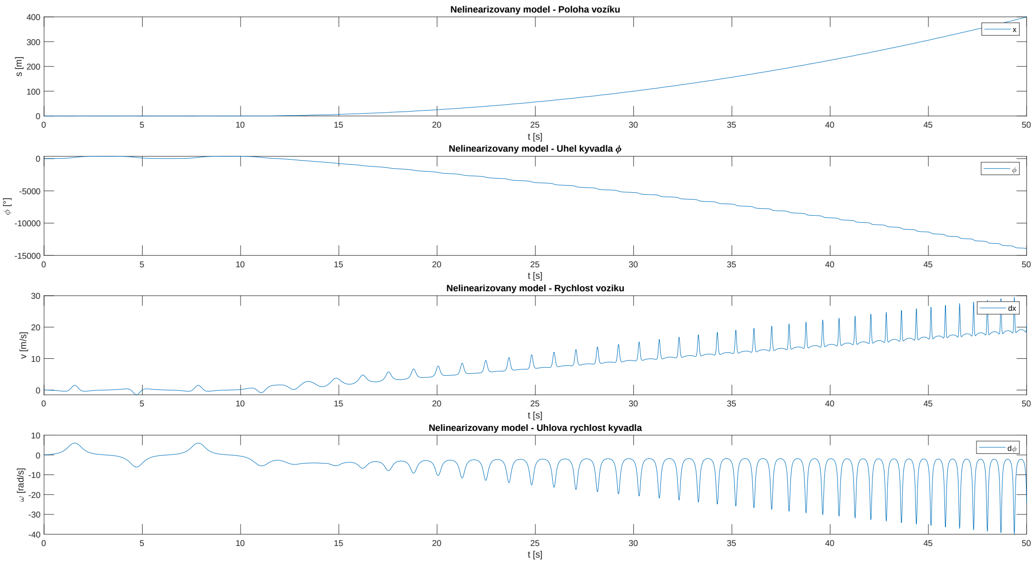

Obrázek 6: Nelineární model při $f = 10\,\mathrm{N}$ a p.p. $\varphi = 5°$

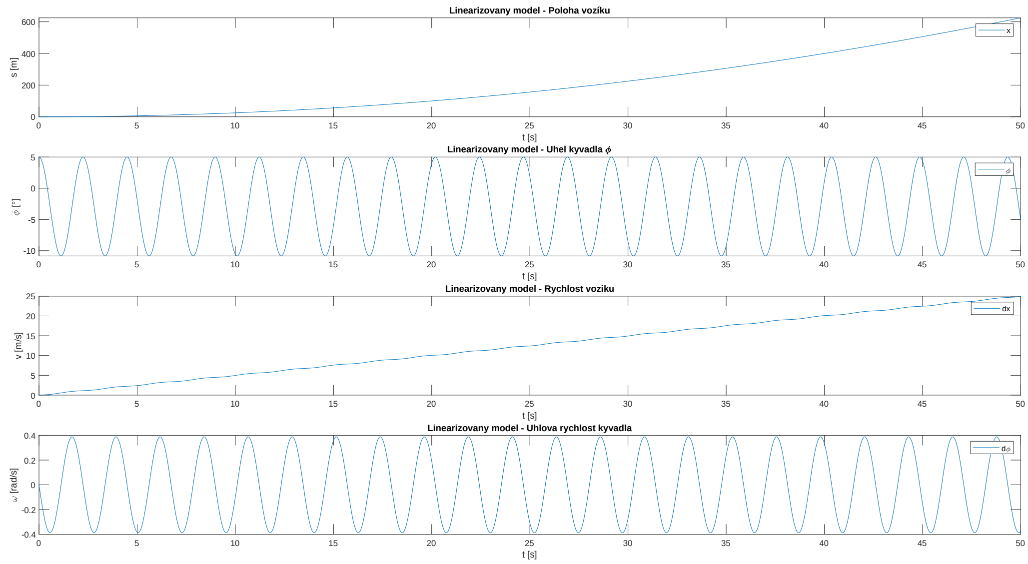

Obrázek 7: Lineární model při $f = 10\,\mathrm{N}$ a p.p. $\varphi = 5°$

3 Návrh regulátoru

Jako nejideálnější regulátor jsme zvolili regulátor stavový. Cílem bylo ustabilizovat systém, tzn. dostat póly systému na mezi stability (obr. 3) do záporné poloroviny a tím systém učinit stabilním.

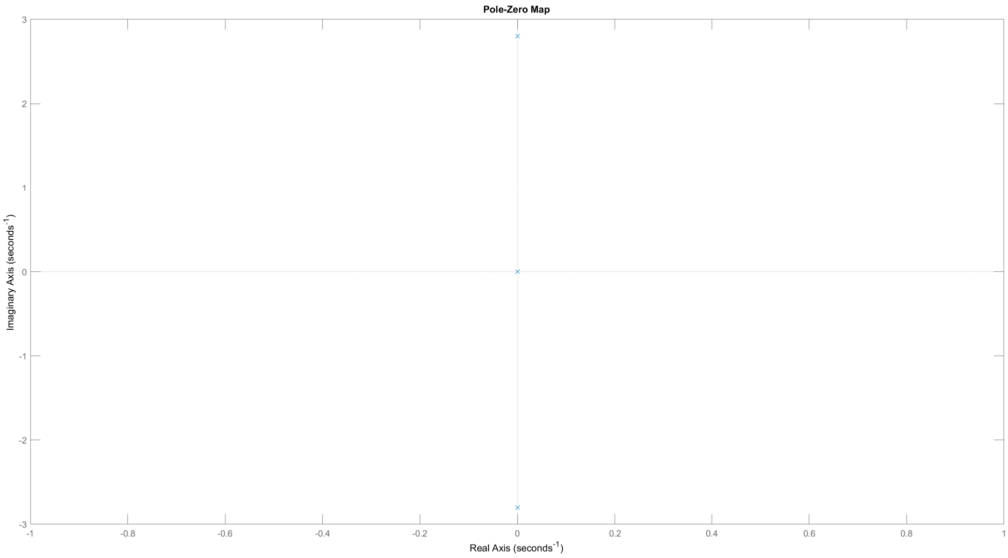

Obrázek 8: GMK systému na mezi stability

Nejprve je potřeba si zvolit požadované póly. V našem případě máme čtyři póly s nulovou reálnou částí (to způsobuje kmitání systému, který je díky tomu na mezi stability). Musíme tak zvolit póly, které mají zápornou reálnou část. Nyní můžeme vypočítat vektor zesílení K. Toho dosáhneme např. v Matlabu pomocí funkce `K = acker(A, B, p)`, kde `A` je matice systému, `B` je matice řízení a `p` je vektor požadovaných pólů. Po získání vektoru zesílení je možno vytvořit uzavřenou zpětnou vazbu. Můžeme tedy vyzkoušet, jak se bude nově vzniklý systém chovat při nenulových počátečních podmínkách (obr. 3).
Z obou obrázků je vidět, že lineární systém je nyní stabilní.

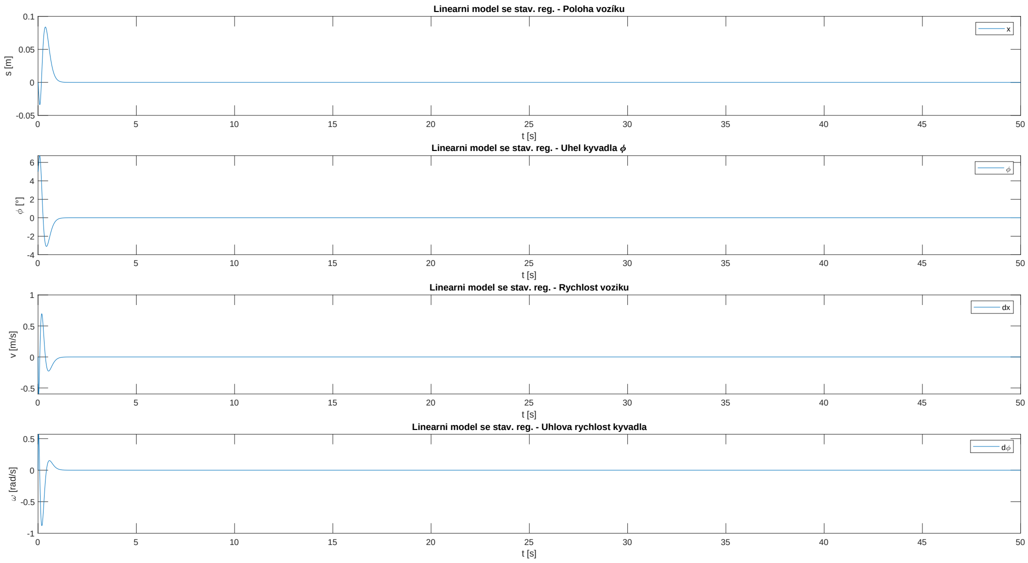

Obrázek 9: Lineární model se stav. reg. při p.p. $\varphi = 5°$

4 Implementace regulátoru do nelineárního systému

5 Závěr

Cílem práce bylo navrhnout zjednodušený model kyvadla zavěšeném na vozíku a pro ten následně navrhnout regulátor, pomocí kterého celý systém ustabilizujeme. Vhodným regulátorem byl zvolen stavový regulátor.
Z grafu číslo 3 lze odvodit, že se pomocí stavového regulátoru povedlo ustabilizovat systém z obr. č. **??**.